

Tekst Jolanda Denekamp

'Vrouwenweken' belangrijk voor emancipatie

Grenzen (kunnen) verleggen binnen het Nivon, dat gold zeker voor vrouwen, kort na de Tweede Wereldoorlog. De federatie Amsterdam van het Instituut voor Arbeiders Ontwikkeling (IvAO), de voorloper van het Nivon, organiseerde in 1948 de eerste vrouwenweek, een week ter ontspanning om er eens uit te zijn, 'bevrijd van de zorg voor man en kinderen'.

In die tijd waren er amper vrouwen die betaald werk deden. Ze waren echtgenoot, moeder en huisvrouw en de meesten waren laag opgeleid. 25 gulden kostte de eerste georganiseerde weken, mét het meebrengen van één ons suiker, koffie en thee, die in die tijd zo net na de oorlog nog op de bon waren. Mannen mochten op woensdagavond op bezoek komen (!). Uit praktisch oogpunt werden er meerdere weken achter elkaar gehouden zodat de vrouwen voor elkaars kinderen konden zorgen.

De programma's waren in het begin 'verstrooie' (een avond over vlinders, wandelen) en weinig cultureel. Dat kwam later pas met bijvoorbeeld inleidingen over de politiek door Hilda Verweij-Jonker, vertelt Annie Nicolaas in de Jubileumuitgave: '60 jaar vrouwenkursusweken. Vormend Creatief Welbewust'. Zij was jarenlang betrokken bij de organisatie van de vrouwenweken. 'Scholing en vorming moest immers de kennis van de arbeiders verhogen zo stond er in de doelstellingen van het Instituut. En kunst en cultuur moesten hun geestelijke horizon verruimen.' De naam veranderde van Vrouwenweken in Vrouwenontwikkelingsweken en het werden themagerichte weken. Ontstaan uit een Amsterdamse afdeling, konden de weken rekenen op subsidie van de gemeente Amsterdam. Dat is inmiddels passé.

Anno 2016 zijn er nog altijd jaarlijks twee speciale weken voor vrouwen: de Vrouwenkursusweken (VCW). Het thematische is gebleven en inmiddels is de VCW een landelijke werkgroep binnen het Nivon.

'Assertief zijn'

De Vrouwenkursusweken waren binnen het Nivon vrijwel de enige activiteiten in het kader van de vrouwenemancipatie met thema's als 'Hoe staat de vrouw in het leven', 'Leven we nog steeds in een mannenmaatschappij', 'De invloed van de vrouw op de woningbouw' (1969), 'Wat doen de Verenigde Naties', 'Gezondheidszorg', 'Recht en onrecht'.

In de beginjaren kwamen de meeste vrouwen uit Amsterdam, inmiddels uit heel Nederland. Zo'n 50 per week. Dat aantal is vrijwel onveranderd. Anno 2016 varieert de leeftijd van de deelnemers van 46 tot 94 jaar. Deze weken werden en worden telkens in een ander Nederlands natuurvriendenhuis gehouden. Er wordt nog steeds gekookt door een vrijwillige kookploeg.

In de jubileumuitgave '60 jaar VCW' blikken vrouwen terug op de Vrouwenkursusweken (waaraan ze vaak jarenlang hebben deelgenomen of zich hebben ingezet als organisator/bestuurslid) en de betekenis ervan in hun leven. Jannie Bos: 'Ik heb aan de VCW alles, maar dan ook alles te danken. Veel geleerd. Zelfstandig worden, voor jezelf opkomen, assertief zijn, je huis uit. We hadden geen opleiding, moesten alles eerst zelf nog uitvinden. We hebben mede door de VCW een bijdrage geleverd aan de maatschappij en daar heeft het Nivon de voorwaarden voor geschapen.'

Oud-voorzitter Suus van Doesburg: 'Het was de meest waardevolle vrijwilligersklus in mijn leven.' Een ander vertelt dat de weken hebben 'bijgedragen aan haar emancipatie'. Ook het belang om voor en met anderen samen betrokken te zijn bij de maatschappij wordt aangehaald als belangrijke drijfveer om deel te nemen aan de VCW. 'Kennis maken met dingen waar je normaliter niet aan toe kwam, met veel inhoudelijke onderwerpen en ontwikkeling. De VCW gingen door de jaren heen met hun tijd mee'.

Veilige plek

Truus Rijpma, actief geweest als lid en secretaris

van de commissie, is nog steeds betrokken bij de opzet van het programma als lid van de zogenoemde denktank. 'En ik ga als deelnemer graag mee. Voor mij zijn de weken nog steeds een fijne, veilige plek om met vrouwen over allerlei zaken van gedachten te wisselen. Met steun van deskundigen op bepaalde gebieden kom je via gesprekken en discussie tot andere en soms verhelderende inzichten. Het plezier en de pret die je met elkaar hebt. De warmte en genegenheid die je voelt, jong en wat ouder zo samen en dat een midweek lang en dan word je ook nog eens heerlijk verwend met een mooi programma en heerlijk eten.'

De weken voldoen nog altijd aan een behoefte. 'Het Nivon als links georiënteerde beweging is daar zeker een goed platform voor. Waar tref je nog zoveel soorten vrouwen, jong, middelbaar en oud, bij elkaar? Tot 2005 waren het jaarlijks drie weken. Nu zijn het er weer twee maar inmiddels met een kleine wachtlijst.'

'Jouw wereld in beweging' is het thema van de VCW 2016, een thema dat ook aansluit bij dat van de Maand van de Geschiedenis 'Grenzen'.

De huidige VCW-voorzitter Wanda Freriks vertelt dat ze sinds 2007 naar de Vrouwenkursusweken gaat: 'Mijn moeder ging al jaren mee met de cursusweken, eerst als kookster, daarna als gastvrouw/voorzitter en later als deelnemer. Toen ik werd gevraagd om mee te draaien, leek mij dat wel interessant; eerst als gastvrouw en daarna ben ik ook voorzitter geworden. De eerste keer was in Havelte. Het voelde als een warm thuiskomen. Het is leuk om bij elkaar te zijn om een thema te bedenken voor de volgende cursusweken en daar de inleiders bij te zoeken.'

Bronnen: Jubileumuitgaven: '50 jaar Vrouwenweken. Herinneringen.' '60 jaar vrouwenkursusweken. Vormend Creatief Welbewust'

Archief VCW in natuurvriendenhuis de Bosbeek. Het redelijk complete archief van de VCW heeft de Werkgroep Historie Nivon geïnventariseerd en ligt in natuurvriendenhuis de Bosbeek.

Politica Ina Brouwer tgv 50 jaar VCW, 1998.